

ИЗВЪНРЕДНАТА СИТУАЦИЯ, ПРЕДИЗВИКАНА ОТ НЕЛЕГАЛНАТА ИМИГРАЦИЯ

**МЕЖДИНЕН ДОКЛАД С ПРОГНОЗА И
ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ**

ОКТОМВРИ'2013



В доклада се анализират политическите реалности: действията и официалното говорене на институциите. При изготвянето му, безпристрастно и с респект към фактите, са взети всички мерки за осигуряване на обективна и точна информация, а данните, анализите и мненията са базирани на посочените източници по начина и обхвата, изложен в доклада. Анализът и прогнозата не изразяват политически пристрастия; не третират положително или отрицателно политическата констелация; не дават аргументи за ползата или за вредата от нея.

Авторите не носят отговорност за информация и материали, изхождащи от други източници и не носят пряка или косвена отговорност за неточно, непълно и превратно използване на информацията, представена в доклада. Без тяхното изрично писмено съгласие съдържанието на доклада не може да бъде променяно, преработвано, приспособявано, допълвано или от него да се изработват производни материали; не може да се цитира, освен за изследователски и учебни цели - докладът не е част от публичния, а от академичния дебат. За нанесените вреди се носи съответна имуществена отговорност.

В последната година постъпателно се увеличават чужденците, които незаконно пресичат българо-турската граница, влизат и се настаняват на българска територия. По последно оповестени данни са около 7000 лица: близо 55 % - сирийци; останалите - икономически имигранти от Близкия изток и Северна Африка.



Определения

- Потокът е между 100 и 200 души на денонощие. България не е дала официално съгласие да приема бежанци от войната в Сирия; имигрантите не са получили статут на бежанци. Всички са влезли в страната не по законно установения ред и са **нелегални имигранти**¹ до подаване на молба, след което могат да се ползват от правата предвидени в ЗУБ², без това да представлява право на пребиваване.
- Директива 2005/85/ЕО на Съвета за минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на статут на **бежанец**³ в държавите членки предвижда, че държавите-членки могат да предвидят, че не разглеждат или не разглеждат в пълен обем молба за убежище и закрила на чужденец, когато компетентният орган е установил на основата на факти, че кандидатът за убежище се опитва да влезе или е влязъл нелегално на нейна територия от **сигурна трета страна**⁴. ЗУБ не предвижда такава процедура, което вероятно блокира действията на МС и ДАБ – само на 17 души е предоставен този статут до 30.09.2013 г.;
- България приема нелегалните имигранти под **закрила** и впоследствие решава под каква форма ще я легализира. Очевидно това, за такъв поток от хора, няма да бъде **убежище**; Според Закона за убежището и бежанците Държавната агенция за бежанците (ДАБ) и правителството могат основателно да не им предоставят **хуманитарен и бежански статут**, защото идват от сигурна страна – Турция, която е от включена в минималния общ списък, приет от Съвета на Европейския съюз;
- Не е известно: а) правителството да е информирало за потенциалните си възможности да предостави **временна закрила**; б) да е определило срока, в който може да я предостави; и, в) да е предоставило временна закрила на 7000 лица. **Условие**, за да възникне правото да се иска закрила, е чужденецът да пристига направо от територия, където са били застрашени животът и свободата му;
- Рискът е **неопределен по време, размери и последици**. Сигурно е, че неуправляемото незаконно навлизане в страната на чужденци създава извънредна ситуация и **вреди на сигурността на страната**. Тези вреди поражда **вторични рискове**. Ако не срещнат противодействие, те могат да предизвикат криза.



Вероятни причини

1. Република Турция споделя щетите от нелегални имигранти като контролирано насочва част от тях към България, без да среща противопоставяне; не спазва Спогодбата⁵ и прекратява добрите практики, без да среща съпротива от потърпевшата страна; оказва косвен натиск върху ЕС, за да предизвика намесата му в сирийския конфликт, в полза на турските интереси;
2. Стриктният граничен режим на Гърция, предприетите крути мерки за спиране на нелегалните имигранти и санкциите срещу каналджиите, пренасочват потока им към България;
3. Липсва защита на границата срещу пресичането ѝ на места извън КПП;

интегрирано наблюдение е въведено само на 58 км от 273 км зелена граница, което, при допускането на извънредна гранична ситуация, препятства интеграционните цели на страната;

4. България доброволно приема нелегални имигранти с различна мотивация, без да противодейства, защото е дала съгласие за това, без да го обяви публично⁶. Според спогодбите, които България има със своите съседи, те връщат у нас нелегални имигранти в рамките на 24 часа.



Вторични рискови профили

- Изграждане на спящи клетки от навлизане в България на уахабити и джихадисти⁷;
- Отлагане приеждането на България в шенгенското пространство с аргумента, че не сме в състояние да възпираме нелегални имигранти през югоизточната ни граница;
- Неопределими финансови щети⁸ за издръжка⁹ и за създаване на места за настаняване;
- България няма капацитет да интегрира нелегални имигранти получили статут на бежанци, поради изключително слабата си социална система;
- Когато нелегалният имигрант получи статут на бежанец, най-често увеличава безработицата и снижава общия жизнен стандарт, което допълнително спира кохезията на страната в ЕС;
- Влошаване на здравния статут на българското население и на имигрантите - пренасяне на заразни заболявания, избухване на епидемии и т.н.¹⁰;
- Влошаване на криминогенната обстановка в районите с настанени имигранти, поражда напрежение на другите граници на страната¹¹;
- Каналджийството¹² засилва българската корупция; създава ново пространство за действие на българската организирана престъпност;
- Засилване отрицателното отношение, ксенофобията и нетолерантността на българското общество¹³ и промяна в екстремистка посока на политическата система на страната.



Настоящи управленски въздействия

- Извънредната ситуация е следствие на отсъстваща или напълно неефективна политика на въздействие върху риска от нелегална имиграция, появил се с гражданската война в Сирия и т.нар. Арабска пролет в Северна Африка.
- Управленски въздействия върху ситуацията през лятото не могат да бъдат анализирани, поради разнопосочност на сигналите от официалните източници. Пример за това са идеите за (не)затваряне на границата с Турция, за релокация на имигрантите и пр.
- Едва на 30.08.2013 г. бе съобщено, че на извънредното заседание Съветът по сигурността към премиера е приел 11 мерки.¹⁴ Те не представляват затруднение за оценяването им от гледна точка на стандарта за управление на кризи.
- Мерките са израз на опортюнистична политика за поемане на щетите. Има две частични изключения: 1) мерките в т. 2 и 3 споделят и трансферират щетите; и, 2) мярка т. 8 - при най-оптимистичен прочит (че е насочена за ограничаване на потока нелегални имигранти).
- При реализиране на тези мерки, със сигурност потокът имигранти ще запази интензивността си или ще се усили.
- Мерките не са насочени към възпиране на нелегалната имиграция в страната. Българските институции не управляват извънредната ситуацията, а се приспособяват да поемат щетите.



Прогноза

При запазване и известно засилване на потока при сегашната политика, броят на влезлите в България нелегални имигранти до край на годината ще бъде между 15000 и 19000 души.



Препоръки за управленски въздействия

- За изследването няма яснота за Причините за нахлуването на нелегалните имигранти в страната, както и за тяхното степенуване. Поради това няма как да бъдат предложени еднозначни управленски въздействия.
- Най-естествените мерки за възпиране на потока имигранти са изпълними само, ако не е в сила Причина № 4. Степенувани по сила те са:
 - връщането на нелегалните имигранти в Турция в рамките на 24 часа след стъпването им на територията на Българи;
 - практикуването на Спогодбата от 1967 г. или преподписването ѝ от двете страни, след спешна актуализация;
 - извънредно посещение на премиера в Турция с ултимативно искане за преустановяване на потока нелегални имигранти;
 - затваряне на границата, което, разбира се, ще породи опасности, но ще доведе до големи щети преди всичко за Турция.
- Изпълними мерки за ограничаване на имигрантския поток при някои причини за извънредната ситуация са:
 - Подкрепа на искането на Турция за задържане на бежанците от гражданската война в Сирия близо до границата, за да се върнат обратно в родината си
 - Създаване на лагер близо до Одрин с подкрепата на ЕС и България за намерилите закрила в Турция имигранти.
- **Народното събрание** следва да приеме спешно изменение и допълнение на Закона за убежището и бежанците, за да:
 - определи условията за предоставяне на закрила или бежански статут на незаконно влезли в страната ни имигранти от трети сигурни страни;
 - регулира компетентностите между различните органи на изпълнителната власт и определи задълженията и правомощията на ДАБ на базата на горното;
 - определи начините на финансиране на Агенцията от бюджетния резерв;
- **Министерският съвет** следва спешно да изпълни чл. 80 от ЗУБ¹⁵. Да изготви проекти и планове:
 - за интегрирано наблюдение и охрана на цялата граница с Турция,
 - за доброволното връщане на нелегалните икономически имигранти в техните страни
 - за приемане, устройване и интегриране на лицата получили постоянна закрила от България;
 - да потърси съдействие от Европейската служба за подкрепа в областта на убежището и за извънредно финансиране от Европейския фонд за бежанците, включително с искане на дипломатическа подкрепа на всички срещи на премиера и министрите особено в Брюксел и големите европейски столици:

Бележки

¹ Закон за убежището и бежанците: чл. 8. (1) Статут на бежанец в Република България се предоставя на чужденец, който основателно се страхува от преследване поради своята раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или поради политическо мнение и/или убеждение, намира се извън държавата си по произход и поради тези причини не може или не желае да се ползва от закрилата на тази държава или да се завърне в нея."

² Директива 2005/85/ЕО на Съвета Член 7, Право за оставане в държавата-членка до разглеждането на молбата, 1. Кандидатите могат да останат в държавата-членка единствено за целите на процедурата, докато решаващият орган се произнесе, в съответствие с процедурите на първа инстанция, установени в глава III. Това право за оставане в държавата-членка не представлява право на пребиваване.

³ Женевска конвенция 1951 „Чл. 1. А. 2) За целите на тази конвенция терминът „бежанец“ се прилага към всяко лице, което в резултат на събития, станали преди 1 януари 1951 г., и при основателни опасения от преследване по причина на раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политически убеждения, се намира извън страната, чийто гражданин то е, и не може да се ползва от закрилата на тази страна, или не желае да се ползва от такава закрила поради тези опасения; или, бидейки без гражданство и намирайки се извън страната на своето предишно обичайно местоживееие в резултат на подобни събития, не може да се завърне или, поради такива опасения, не желае да се завърне в нея."

⁴ Чл. 36, параграф 1,2 и 3

⁵ Спогодба между Народна република България и Република Турция за предотвратяване и решаване на граничните инциденти и поддържане на държавните гранични знаци" от 1967

⁶ КСНС при президента обяви, че южната ни граница е надеждно защитена; България бе домакин на т.н сирийска опозиция и по този начин демонстрира благоразположение;

Главният прокурор нареди да не се преследват нарушителите на граница, защото гладни и уплашени бягат от войната в Сирия - невярно почти за половината от тях;

Всички медии еднозначно предизвикват на съчувствие и подкрепят приемането на „бежанци“.

⁷ На 28.09.2013 в Ню Йорк турският президент Абдуллах Гюл пред журналисти изрази безпокойство, че Турция не успява да предотврати влизането в страната на терористи и джихадисти

⁸ Разходите няма да бъдат оправдани. Нелегалните имигранти не идват в България, за да споделят нашия начин на живот и демократични ценности; страната ни е само спирка по пътя им на запад.

⁹ Според ДАБ годишната издръжка на 7000 нелегални имигранти е 32.3 млн. лева.

¹⁰ Всички реакции в Турция говорят за вреди и страх на местното население от хепатит, сифилис, дребна шарка, СПИН и пр.

¹¹ Вицепремиерът Цветлин Йовчев: „600 са бежанците, върнати ни на западната граница от Сърбия и Македония“

¹² БНТ – „От 400 до 2000 евро искат турските каналджии за прекарване на един човек от Истанбул до границата ни.“ Вече има публикации, че трафикът се поставя под контрол от българската организирана престъпност.

¹³ Според „Алфа Рисърч“ 83% от българите изразяват опасения, че нарастващият брой бежанци крие рискове за сигурността в страната.

¹⁴ 1. Изготвяне на съвместна разчетна прогноза на очакваната бежанска вълна до края на 2013 г.

2. Проучване на възможностите за подготовка на процедура за получаване на финансова помощ, като при необходимост се засили взаимодействието с ЕК, Европейската служба за миграция и убежище, НАТО, агенции на ООН и Офиса по хуманитарно сътрудничество.

3. Проучване на възможностите за инициране на процедура за решение за отправяне на апел за незабавно финансово и хуманитарно подпомагане по линия на Международната федерация

на червения кръст и червения полумесец.

4.Преглед и актуализация на Националния план за противодействие на тероризма.

5.Преглед на годишните бюджети на държавните ведомства за пренасочване на бюджетни средства за посрещане на бежанския поток.

6.Преглед и оценка на държавния сграден фонд за идентифициране на сгради, подходящи за незабавното адаптиране за приемане на чужденци в условията на очакваната бежанска вълна.

7.Преглед, оценка и предложения за актуализация на действащите в страната ведомствени и междуведомствени планове за извънредно реагиране и управление при кризи.

8.Спешно активизиране на диалога на двустранно равнище с Турция и Гърция с оглед съвместни усилия за справяне с бежанския поток.

9.Медицинско осигуряване и здравен контрол на приеманите в страната бежанци.

10.Създаване на организация за имунизация на държавните служители от различните ведомства, които работят в пряк контакт с мигранти в пограничните райони, както и за осигуряване на лични предпазни средства.

11.Създаване на организация за своевременно информиране на обществеността относно бежанския натиск към страната и призоваване за сътрудничество с държавните власти.

¹⁵ Чл. 80. (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2007 г.) (1) Министерският съвет:

1.прави искане до Европейската комисия за въвеждане на временна закрила;

2.информира Европейската комисия за възможностите на Република България да приеме чужденци, нуждаещи се от временна закрила;

3.определя национален пункт за връзка и уведомява другите държави - членки на Европейския съюз, и Европейската комисия;

4.приема план за действие при временна закрила в Република България;

5.прави искане до Европейската комисия за прекратяване на временната закрила или за удължаване на срока ѝ;

6.предприема мерки за улесняване доброволното завръщане на чужденците, ползващи се от временна закрила или спрямо които временната закрила е прекратена.